

P

Newspapers

Menu ▾ 'āA

Ka Nupepa Kuokoa, Volume XXIII, Number 38, 20 September 1884 — HE MOOLELO KAAO NO KEAOMELEMELE. [ARTICLE]

[Back](#)

HE MOOLELO KAAO NO KEAOMELEMELE,

—KA PUA NANI IUIU O—

Kealohilani, Kahiapaiole Nuunehalani a me
Kuaihelani; ka mea nana i unene ia
Konahuanui a kaawale o Waoli; ni
ka aina o ka poe eepa a pau i
noho ai.

*Hoopukaia e ka Haku Moololo kaulana
Mose Manu, no ke Kuokoa.*

HELU I.

E LIKE me kana mau mea a pau
e makemake ai, a o na kuapuu
oia ka poe noho pu me ke anuenue, o
ka lakou hana o ka paa mau i na kahili
i ka po me ke ao. Ma keia mau ano o
o keia poe kanaka i puka mai ai keia
mau huaolelo, "Makole la i Waolani,"
a pela aku, aole keia o ka makole iho
hewa i kai o Makua.

Ma ia hope iho i ike ai o Kane a me
Kanaloa ua holopono ko laua makema

ke, alaila, kapa iho la laua i ka inoa o
 ua keiki nei o Kahanaiakēkua a o Ka-
 hihikuaokalani a me Kamakaokauila, a
 waiho aku la i ka olelo kauoha i ko la-
 na kaikuahine e malama pono a hiki i
 ka wa e nui ai, ua ae mai la ko laua ka-
 ikuahine i keia mea, a no kekahi wa ua
 loa ia Kane ma kekahi manao. hou e
 lawe ia Kamanuwai i mea nana e lawe
 ka laua hanai i kahi i makemake ai oia
 hoi ke ano o keia inoa o Kamanuwai.
 he manu koloa keia, nona hoi ka inoa e
 kapaia nei mauka iho o Kaumakapili.
 Oia hoi kela Lāi nui e kanuia nei i k-
 anaia e na Pāke, ua lawe ae o Kane ma
 ia Kamanuwai a hoonoho iaia maluna
 o Waolani a hiki wale i ka nui ana o
 Kahaiakēkua, aia nae iloko o keia wa
 e hanai ia nei ua keiki la, ua ike mai
 ia ka pio ana o ke anuenuē i ka po me
 ke ao maluna o Waolani, a e halii mai
 ana ka ua koko a e kuku mau ana na
 punohu, e like me ko lakou ano mau a
 he mau hoailona kamañao keia i ka la
 hui o Hawaii nei, e hoike ana i ke ano
 o na 'lii nui mai ka po mai i keia e ke-
 akua.

Ua oleloia ma keia moolelo, o ke kiowai o Kunawai ae nei, he kiowai auai ia no ua hanai nei a ke anuenuē, a ho moō ka mea nona keia kiowai o Kunawai no kona inoa a hiki i keia la.

A no ka lilo ana o keia kiowai no ka Hanaiakeakua, nolaila, ua kapu loa na manu koloa Hawaii nei aole e kau a lana maluna o keia kiowai a hiki i keia la, a pehea la na manu kaka o keia manawa? me he mea la, ke lilo nei kela kiowai i alahula ia poe manu, na ko laila poe e hai mai i ka oiaio.

Aia ma keia lilo ana o Kamanuwai i manu nana e lawe o Kahanaiakeakua i kahi i makemake ia, alaila, ua lilo o Kunawai i wahi kapu a hiki iuka o Waiolani, oia i aole i noho ia ua kuahiwi la ia wa.

(E ka poe e heluhelu ana i keia moolelo kaaō, ke kau nui mai nei paha ko oukou manao e halawai koke aku me ke kaikamahine Keaomelemele, ka ui i ka iuiu o ka lewa nuu, e kaohi iki iho na manao ana nona oia i na manao hakaakaka no kona kaikunane a kakou e

ike nei, a i ole hoi e lauwili ko kakou
olelo ana, a ma keia wahi e ike ai oe e
ka mea heluhelu i ke akamai oi kelako-
la o ka lahui Hawaii nei, a i oi aku ma-
mua o ko na ili keokeo akamai, a n e
he mea la e hooia mai ana no paha ou-
kou i ka'u mea e hoakaka aku nei, ala-
ila, e hoomaopopo auanei oukou ua ha-
nauia na 'Ili kahiko o keia mau paemo-
ku me ka mana o ke akua a me na ki-
naka.)

I ka wa a ke anuenuē i hoomaka ai
e hanai i ua keiki nei, e hoomaopopo
ho oe e ka mea heluhelu aole he waiu
o ke anuenuē e hanai ai i ua keiki nei,
a laila hele aku la o ke anuenuē a hiki
mua o kona mau kaikunane a ninau
nai la o Kane ma i ke kumu o kona
iki ana aku, hai aku la o ke anuenuē i
ele mai la au ia olua e na kaikunane.
[ke aha ? wahi a Kane ma, pane aku
a ke anuenuē, i waiu hoi paha no ke
keiki nei ka hanai hoi a kakou. Ae
nai la o Kane ma, aia hoi, ua lawe ko-
te ia ka muo o ka wauke a me ka ak-
ko a me ka muo o ka ulu a me kekai i
kau laua e e e hanai aku la i ke laua

mau iaau e ae a hanaia aku ia i ko iaau
 saikuahine ia ke anuenuue, a hamo iho
 a kekahi ma na waiu, i ka ai io ana o
 ce anuenuue i keia mau mea a Kane ma
 haawi aku ai, a liuliu iki, olelo aku la
 Kane ia ke anuenuue, e uwi ae ana ce
 ka maka ou mau waiu; i hoao io ae
 ka hana o iarei e uwi i na waiu ona,
 kahe makawalu mai ana ua mea he
 waiu.

Ma keia mau mea i hai ia ae la i loa
 mai ai ka waiu mai a ke anuenuue mai a
 oia ka mua loa o ka wahine i hanaia
 pela, a mai iaia mai i lawe mai ai ka
 poe kahiko i keia mau laau a malarua
 no na wahine hapai ole i na keiki, a ua
 ikeia keia mau hana iwaena o keia la-
 hui i ke au kahiko.

Ina e huli aku kakou a nana i ka na
 haole, aia hoi ua laweia mai ka waiu o
 na holoholona a hana i na keiki, aole
 pela ke akamai o keia lahui, ua laweia
 mai ia mai ka lau mai o laau e like me
 ka olelo a ka buke nui: "O ka lau o
 na laau ka mea e ola ai na lahui kana-
 ka a pau," a ua hiki hoi ia oe e ka mea
 heluhelu ke puana ae i ka olelo kaula-

na a ko kakou moī kaiakaia i. Oia
oia ma kana huakai kaapuni honua. "O
ka oi no o Hawaii."

(Aole i pau.)

O ke kanaka e holo paukiki ana, e
hina ana no ia, pela no ke kanaka holo-
kiki ma ka olelo, e haule ana ia iloko o
ke kuhihewa nui.

He mea olioli no ka manao o ke
kanaka hana ka pili mau o kona mau
tima i ka hana, pela no ka wahine e
olioli mau ai i kana kane iloko o ko
laua noho pono ana.

Ua like ka wahine hana aloha i kana
kane i na la a pau o ko laua noho ana
me ka punawai waipuna, a ua piha
kona mau aoao a pau i ke aloha a me
ka oluolu.

Ua oi ae ke kiekie o ko ke kanaka
pono mau aoao mamua o ko na kuahi-
wi kiekie loa, ua akea kona mau aoao
e like me ka moana nui.

Aohe hoa aloha o ke kanaka i kona
mau la elemakule, no ka mea, no ka

wa ui wale no ia mea.

O ka ilihune ka mea e hoowahawaha
ai ke kanaka i kona mau hoa'loha, a i
kona lako ana e henehene mai ai lakou
iaia.

O ka pohaku eleku, he pohaku hoo-
wahawahaia ia e ka poe hana hale, pela
no ka hoowahawahaia o ka me: ilihune
e ka poe waiwai.

This article has been automatically clipped from the Ka Nupepa Kuokoa 20 September 1884, organised into a single column, then optimised for display on your computer screen. As a result, it may not look exactly as it did on the original page. The article can be seen in its original form in the [page view](#).